

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια
(3. Saṃyutta Nikāya - Aṭṭhakathā)

5. Σχόλια για το μεγάλο βιβλίο (5. Mahāvagga-aṭṭhakathā)

1. Οι συνδεδεμένες ομιλίες για την οδό (1. Maggasamyaṃguttaṃ)

PaliVerse

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια

5. Σχόλια για το μεγάλο βιβλίο

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Samyuttanikāye

Mahāvagga-aṭṭhakathā

1. Maggasamyuttaṃ

1. Avijjāvaggo

1-2. Avijjāsuttādivaṇṇanā

1-2. Mahāvaggassa paṭhame pubbaṅgamāti saha-jātavasena ca upanissayavasena cāti dvīhākārehi pubbaṅgamā. Samāpattiyāti samāpajjanāya sabhāvapaṭilābhāya, uppattiyāti attho. Anvadeva ahiṛikaṃ anottappanti sā paṇesā yadetam alajjanākārasaṇṭhikaṃ ahiṛikaṃ, abhāyanākārasaṇṭhitañca anottappam, etam anudeva saheva ekatova, na vinā tena uppajjati attho. Avijjāgatassāti avijjāya upagatassa samannāgatassa. Micchādiṭṭhīti ayāthāvadiṭṭhi aniyyānikadiṭṭhi. Pahotīti hoti uppajjati. Micchāsaṅkappādīsopi ayāthāvaaniyyānikavaseneva micchābhāvo veditabbo. Iti imāni aṭṭhapi akusaladhammasamāpattiyā micchatta-aṅgāni nāma honti. Tāni pana na ekakkhaṇe sabbāni labbhanti, nānakkhaṇe labbhanti.

Katham? Yadā hi diṭṭhisampayuttacittam kāyaviññattim samuṭṭhāpentam uppajjati, tadā micchādiṭṭhi micchāsaṅkappo micchāvāyāmo micchāsati micchāsamādhī micchākammantoti cha aṅgāni honti. Yadā diṭṭhivippayuttaṃ, tadā micchādiṭṭhivajjāni pañca. Yadā tāneva dve vacīviññattim samuṭṭhāpenti, tadā micchākammantaṭṭhāne micchāvācāya saddhim tāneva cha vā pañca vā. Ayam ājīvo nāma kuppamāno kāyavacīdvāresuyeva aññatarasmim kuppati, na manodvāre. Tasmā yadā ājīvasīsenā tāneva cittāni kāyavacīviññattiyo samuṭṭhāpenti, tadā kāyakammaṃ micchājīvo nāma hoti, tathā vacīkammanti micchājīvassa vasenā tāneva cha vā pañca vā. Yadā pana viññattim asamuṭṭhāpetvā tāni cittāni uppajjanti, tadā micchādiṭṭhimicchāsaṅkappamicchāvāyāmamicchāsaticchāsamādhivasenā pañca vā, micchāsaṅkappādivasenā cattāri vā hontīti evam na ekakkhaṇe sabbāni labbhanti, nānakkhaṇe labbhanti.

Sukkapakkhe vijjāti kammassakataññaṃ. Ihāpi saha-jātavasena ca upanissayavasena cāti dvīhākārehi pubbaṅgamatā veditabbā. Hirottappanti hirī ca ottappañca. Tattha lajjanākārasaṇṭhitā hirī, bhāyanākārasaṇṭhitaṃ ottappam. Ayamettha saṅkhepo, vitthāro pana visuddhimagge vuttova. Vijjāgatassāti vijjāya upagatassa samannāgatassa. Viddasunoti viduno paṇḍitassa. Sammādiṭṭhīti yāthāvadiṭṭhi niyyānikadiṭṭhi. Sammākammantādīsopi eseṇa nayo. Iti kusala-dhammasamāpattiyā imāni aṭṭha-aṅgāni honti, tāni lokiyamaggakkhaṇe na ekato

sabbāni labbhanti, lokuttaramaggakkhaṇe pana labbhanti. Tāni ca kho paṭhamajjhānikamagge, dutiyajjhānikādīsu pana sammāsaṅkappavajjāni satteva honti.

Tattha yo evaṃ vadeyya “yasmā majjhimanikāyamhi mahāsaḷāyatanikasutte ‘yā tathābhūtaṃ diṭṭhi, sassa hoti sammādiṭṭhi. Yo tathābhūtaṃ, saṅkappo, svāssa hoti sammāsaṅkappo. Yo tathābhūtaṃ vāyāmo, svāssa hoti sammāvāyāmo. Yā tathābhūtaṃ sati, svāssa hoti sammāsati. Yo tathābhūtaṃ samādhī, svāssa hoti sammāsamādhī. Pubbeva kho panassa kāyakammaṃ vacīkammaṃ ājīvo ca supariśuddho’ti vuttaṃ tasmā pañcaṅgikopi lokuttaramaggo hotī’ti so vattabbo - tasmimyeva sutte “evamassāyaṃ ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūriṃ gacchatī’ti idaṃ kasmā na passasi? Yaṃ panetaṃ “pubbeva kho panassā’ti vuttaṃ, taṃ pabbajitadivasato paṭṭhāya parisuddhabhāvadassanattaṃ. Pabbajitadivasato paṭṭhāya hi parisuddhāni kāyakammādinī lokuttaramaggakkhaṇe atipariśuddhāni hontīti ayamatto dīpito.

Yampi abhidhamme vuttaṃ “tasmim kho pana samaye pañcaṅgiko maggo hotī’ti, taṃ ekaṃ kiccantaraṃ dassetuṃ vuttaṃ. Yasmiṃhi kāle micchākamantaṃ pahāya sammākamantaṃ pūreti, tasmim kāle micchāvācā vā micchājīvo vā na hoti, diṭṭhi saṅkappo vāyāmo sati samādhīti imesuyeva pañcasu kāraṅgesu sammākamanto pūreti. Virativasena hi sammākamanto pūreti nāma. Sammāvācāsammāājīvesupi eseva nayo. Iti imaṃ kiccantaraṃ dassetuṃ evaṃ vuttaṃ. Lokiyamaggakkhaṇe ca pañceva honti, virati pana aniyatā. Tasmā “chaṅgiko’ti avatvā “pañcaṅgiko’tveva vuttaṃ. “Yā ca, bhikkhave, ariyacittassa anāsavacittassa ariyamaggasamaṅgino ariyamaggaṃ bhāvayato tīhi kāyaduccaritehi āraṭi virati paṭivirati veramaṇī akiriya akaraṇaṃ, yaṃ bhikkhave sammākamanto ariyo anāsavo lokuttaramaggo’ti. Evaṃ pana mahācattālīsakasuttādīsu anekesu suttesu sammākamantādīnaṃ ca lokuttaramaggassa aṅgabhāvasiddhito aṭṭhaṅgikova lokuttaramaggo hotīti veditabboti. Imasmim sutte yaṃ aṭṭhaṅgiko maggo lokiyalokuttaramissakova kathito. Dutiyaṃ kosalasamyutte vuttameva.

3. Sāriputtasuttavaṇṇanā

3. Tatiye sakalamidaṃ bhanteti ānandatthero sāvakapāramīñāṇassa matthakaṃ appattatāya sakalampi maggabrahmacariyaṃ kalyāṇamittasannissayena labbhatīti na aññāsi, dhammasenāpati pana sāvakapāramīñāṇassa matthake ṭhitattā aññāsi, tasmā evamāha. Tenevassa bhagavā sādhu sādhuṭi sādhuṭi kāmādaṃ.

4. Jāṇussoṇi brāhmaṇasuttavaṇṇanā

4. Catutthe sabbasetena vaḷavābhiraṭṭhena sakalasetena catūhi vaḷavāhi yuttarathena. So kira sabbo sacakkapañjarakubbaro rajataparikkhitto hoti. Ratho ca nāmesa duvidho hoti - yodharatho, alaṅkāraratho. Tattha yodharatho caturassasaṅghāno hoti nātimahā dvinnāṃ tiṇṇāṃ vā janāṇāṃ gahaṇasamattho. Alaṅkāraratho mahā hoti dīghato dīgho puthulato puthulo ca, tattha chattaṅgāhako vālabājaniggāhako tālavaṇṭaggaṅgāhako evaṃ aṭṭha vā dasa vā sukheneva ṭhātuṃ vā nisīdituṃ vā nipajjituṃ vā sakkonti. Ayampi alaṅkārarathoyeva.

Setā sudāṃ assāti tā vaḷavā pakatiyā setavaṇṇāva. Setā alaṅkāraṭi pasādhanaṃ tāsāṃ rajatamayaṃ ahosi. Seto ratho rathopi vuttanayeneva rajataparikkhittattā tattha tattha dantakammakhacittattā ca setova. Setaparivāroti yathā aññe rathā

sīhacamma-parivārāpi honti, byagghacamma-parivārāpi paṇḍukambala-parivārāpi honti, na evaṃ esa. Esa pana ghanadukūlena parivārīto ahosi. Setā rasmiyoti rasmiyopi rajatapanāḷisuparikkhittā. Setā patodalaṭṭhīti patodalaṭṭhipi rajataparikkhittā.

Setaṃ chattanti rathamajjhe ussāpitachattampi setameva ahosi. Setaṃ uñhīsanti aṭṭhaṅgulavitthāro rajatamayo uñhīsapatṭo seto. Setāni vatthānīti vatthānipi setāni pheṇapuñḍjavāṇṇāni. Tesu nivāsanaṃ pañcasatagghanakaṃ, uttarāsaṅgo sahasagghanako. Setā upāhanāti upāhanā nāma maggāruḷhassa vā honti aṭaviṃ vā pavisantassa. Ayaṃ pana rathaṃ abhiruḷho, tenassa tadanucchaviko rajatapaṭisevito pādālaṅkāro nāma esa evaṃ vuttoti veditabbo. Setāya sudaṃ vālabījāniyāti phalikamayadaṇḍāya setacamaravālabījāniyā. Na kevalaṅca ettakamevassa setaṃ ahosi, so pana brāhmaṇo setavilepanaṃ vilimpi, setamālaṃ piḷandhi, dasasu aṅgulīsu aṅgulimuddikā kaṇṇesu kuṇḍalānīti evamādi alaṅkāropissa rajatamayova ahosi. Parivārabrāhmaṇāpissa dasasahassamattā tatheva setavatthavilepanamālālaṅkāraṃ ahesuṃ.

Yaṃ panetaṃ sāvattiyaṃ niyyāyantanti vuttaṃ, tatrāyaṃ niyyāyanavibhāvanā -so kira channaṃ channaṃ māsānaṃ ekavāraṃ nagaraṃ padakkhiṇaṃ karoti - “ito ettakehi divasehi nagaraṃ padakkhiṇaṃ karissatī”ti puretameva ghosanaṃ kayirati. Taṃ sutvā ye nagarato na pakkantā, te na pakkamanti. Yepi pakkantā, tepi “puñṇavato sirisampattiṃ passissāmā”ti āgacchanti. Yaṃ divasaṃ brāhmaṇo nagaraṃ anuvicarati, tadā pātova nagaravīthiyo sammajjitvā vālikaṃ okiritvā lājapañcamehi pupphehi vippakiritvā puṇṇaghaṭe ṭhapetvā kadaliyo ca dhaje ca ussāpetvā sakalanagaraṃ dhūpitavāsitaṃ karonti.

Brāhmaṇo pātova sīsaṃ nhāyitvā purebhattaṃ bhuñjitvā vuttanayeneva setavatthādīhi attānaṃ alaṅkaritvā pāsādā oruyha rathaṃ abhiruhati. Atha naṃ te brāhmaṇā sabbasetavatthavilepanamālālaṅkāraṃ setacchattāni gahetvā parivārenti. Tato mahājanassa sannipātattaṃ paṭhamameva taruṇadārakānaṃ phalāphalāni vikiranti, tadanantaraṃ māsakarūpādīni, tadanantaraṃ kahāpaṇe vikiranti. Mahājano sannipatati, ukkuṭṭhiyo ceva celukkhepā ca vattanti. Atha brāhmaṇo maṅgalikasovatthikādīsu maṅgalāni ceva suvatthiyo ca karontesu mahāsampattiyaṃ nagaraṃ anuvicarati. Puñṇavantā manussā ekabhūmikādipāsāde āruyha sukapattasadisāni vātapānakavāṭāni vivaritvā olokenti. Brāhmaṇopi attano yasasirisampattiyaṃ nagaraṃ ajjhottharanto viya dakkhiṇadvārābhīmukho hoti. Taṃ sandhāyetaṃ vuttaṃ.

Tameṇaṃ jano disvāti mahājano taṃ rathaṃ disvā. Brahmanāti seṭṭhādhivacanameṇaṃ. Brahmaṃ vata bho yānanti seṭṭhayānasadisāṃ vata bho yānanti ayamettha attho. Imasseva kho etanti, ānanda, manussā nāma vaṇṇabhāṇakānaṃ dhaṇaṃ datvā attano dārīkānaṃ vaṇṇagītaṃ gāyāpentī “abhirūpo hoti dassanīyo mahaddhanaṃ mahābhogo”ti, na ca tena vaṇṇabhāṇanamattena abhirūpā vā honti mahaddhanaṃ vā, evameva mahājano brāhmaṇassa rathaṃ disvā - “brahmaṃ vata bho yāna”nti kiñcāpi evaṃ vaṇṇaṃ bhaṇati, na panetaṃ yānaṃ vaṇṇabhāṇanamatteneva brahmayānaṃ nāma hoti. Lāmakañhi etaṃ chavaṃ. Paramatthena pana imasseva kho etaṃ, ānanda, ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa adhivacanaṃ. Ayañhi sabbadosavigamena seṭṭho, iminā ca ariyā nibbānaṃ yantīti brahmayānaṃ itipi, dhammabhūtattā yānattā ca dhammayānaṃ itipi, anuttarattā kilesasaṅgāmassa ca vijitattā anuttaro

saṅgānavijayo itipi vattum vaṭṭati.

Idānissa niddosabhāvañceva saṅgānavijayabhāvañca dassento
rāgavinayapariyosānātiādīmāha. Tattha rāgaṃ vinayamānā pariyosāpeti
pariyosānaṃ gacchati nipphajjatīti rāgavinayapariyosānā. Esa nayo sabbattha.

Yassa saddhā ca paññā cāti yassa ariyamaggayānassa saddhānusārivaseṇa saddhā,
dhammānusārivaseṇa paññāti ime dve dhammā sadā dhuraṃ yuttā,
tatramajjhataṭṭhāyuge yuttāti attho. Hirī īsāti attanā saddhiṃ adhivittṭhena
bahiddhāsamuttṭhānena ottappena saddhiṃ ajjhattasamuttṭhānā hirī yassa
maggarathassa īsā. Mano yottanti vipassanācittaṃ maggacittaṃ yottaṃ. Yathā hi
rathassa vākādimayaṃ yottaṃ goṇe ekābaddhe karoti ekasaṅgahite, evaṃ
maggarathassa lokiyavipassanācittaṃ atirekapaññāsa, lokuttaravipassanācittaṃ
atirekasaṭṭhi kusaladhamme ekābaddhe ekasaṅgahe karoti. Tena vuttaṃ “mano
yotta”nti. Sati ārakkhasārathīti maggasampayuttā sati ārakkhasārathi. Yathā hi
rathassa ārakkho sārathi nāma yoggiyo. Dhuraṃ vāheti yojeti akkhaṃ abbhañjati
rathaṃ peseti rathayuttake nibbisevane karoti, evaṃ maggarathassa sati. Ayañhi
ārakkhapaccupaṭṭhānā ceva kusalākusalānaṃ dhammānaṃ gatiyo samanvesatīti
vuttā.

Rathoti ariyaatṭhaṅgikamaggaratho. Sīlaparikkhāroti catupārisuddhisīlālaṅkāro.
Jhānakkhoti vipassanāsampayuttānaṃ pañcannaṃ jhānaṅgānaṃ vasena
jhānamayaakkho. Cakkavīriyoti vīriyacakko, kāyikacetasikasaṅkhātāni dve vīriyāni
assa cakkānīti attho. Upekkhā dhurasamādhīti dhurassa samādhī, unnatonatākārassa
abhāvena dvinnampi yugapadesānaṃ samatāti attho. Ayañhi tatramajjhattupekkhā
cittuppādassa līnuddhaccabhāvaṃ haritvā payogamajjhatte cittaṃ ṭhapeti, tasmā
imassa maggarathassa “dhurasamādhī”ti vuttā. Anicchā parivāraṇanti
bāhirakarathassa sīhacammādīni viya imassāpi ariyamaggarathassa alobhasaṅkhātā
anicchā parivāraṇaṃ nāma.

Abyāpādoti mettā ca mettāpubbabhāgo ca. Avihimsāti karuṇā ca karuṇāpubbabhāgo
ca. Vivekoti kāyavivekādi tivīdhaviveko. Yassa āvudhanti yassa ariyamaggarathe
ṭhitassa kulaputtassa etaṃ pañcavidhaṃ āvudhaṃ. Yathā hi rathe ṭhito pañcahi
āvudhehi sapatte vijjhati, evaṃ yogāvacaropi imasmiṃ lokiyalokuttaramaggarathe
ṭhito mettāya dosaṃ vijjhati, karuṇāya vihiṃsaṃ, kāyavivekena gaṇasaṅgaṇikaṃ,
cittavivekena kilesasaṅgaṇikaṃ, upadhivivekena sabbākusalaṃ vijjhati. Tenassetam
pañcavidhaṃ “āvudha”nti vuttaṃ. Titikkhāti duruttānaṃ durāgatānaṃ
vacanapathānaṃ adhivāsanakkhanti. Cammasannāhoti sannaddhacammo. Yathā hi
rathe ṭhito rathiko paṭimukkacammo āgatāgate sare khamati, na naṃ te vijjhanti,
evaṃ adhivāsanakkhantisamannāgato bhikkhu āgatāgate vacanapathe khamati, na
naṃ te vijjhanti. Tasmā “titikkhā cammasannāho”ti vutto. Yogakkhemāya vattatīti
catūhi yogehi khemāya nibbānāya vattati, nibbānābhimukho gacchatiyeva, na tiṭṭhati
na bhijjatīti attho.

Etadattani sambhūtanti etaṃ maggayānaṃ attano purisakāraṃ nissāya laddhattā
attani sambhūtaṃ nāma hoti. Brahmayānaṃ anuttaranti asadisam seṭṭhayānaṃ.
Niyyanti dhīrā lokamhāti yesam etaṃ yānaṃ atthi, te dhīrā paṇḍitapurisā lokamhā
niyyanti gacchanti. Aññadatthūti ekaṃsena. Jayaṃ jayanti rāgādayo sapatte jinantā
jinantā.

5-6. Kimatthiyasuttādivaṇṇanā

5-6. Pañcame ayamevāti evasaddo niyamatto. Tena aññaṃ maggaṃ paṭikkhipati. Imasmiṃ sutte vaṭṭadukkhañceva missakamaggo ca kathito. Chaṭṭhaṃ uttānameva.

7. Dutiyaaññatarabhikkhusuttavaṇṇanā

7. Sattame nibbānadhātuyā kho etaṃ bhikkhu adhvācānanti asaṅkhatāya amatāya nibbānadhātuyā etaṃ adhvācānaṃ. Āsavānaṃ khayō tena vuccatīti apica tena rāgādivinayena āsavānaṃ khayotipi vuccati. Āsavakkhaya nāma arahattaṃ, arahattassāpi etaṃ rāgavinayotiādi nāma eva dīpeti. Etadavocāti “satthārā nibbānadhātūti vadantena amataṃ nibbānaṃ kathitaṃ, maggo paṇassa na kathito. Taṃ kathāpeṇā”ti anusandhikusalatāya pucchanto etaṃ avoca.

8. Vibhaṅgasuttavaṇṇanā

8. Aṭṭhame katamā ca bhikkhave sammādiṭṭhīti ekena pariyāyena aṭṭhaṅgikamaggaṃ vibhajitvā puna aparena pariyāyena vibhajitukāmo idaṃ desanaṃ ārabhi. Tattha dukkhe ñāṇanti savanasammasanapaṭivedhapaccavekkhaṇavasena catūhākārehi uppannaṃ ñāṇaṃ. Samudayepi ese va nayo. Sesesu paṇa dvīsu sammasanassa abhāvā tividhameva vaṭṭati. Evameva “dukkhe ñāṇa”ntiādinā catusaccakammaṭṭhānaṃ dassitaṃ.

Tattha purimāni dve saccāni vaṭṭaṃ, pacchimāni vivaṭṭaṃ. Tesu bhikkhuno vaṭṭe kammaṭṭhānābhiniveso hoti, vivaṭṭe natthi abhiniveso. Purimāni hi dve saccāni “pañcakkhandhā dukkhaṃ, taṇhā samudayo”ti evaṃ saṅkhepena ca, “katame pañcakkhandhā rūpakkhandho”tiādinā nayena vitthārena ca ācariyasantike uggaṇhitvā vācāya punappunaṃ parivattento yogāvacaro kammaṃ karoti. Itaresu paṇa dvīsu saccesu - “nirodhasaccaṃ iṭṭhaṃ kantaṃ manāpaṃ, maggasaccaṃ iṭṭhaṃ kantaṃ manāpa”nti evaṃ savaneneva kammaṃ karoti. So evaṃ karonto cattāri saccāni ekapaṭivedhena paṭivijjhati, ekābhisamayena abhisameti. Dukkhaṃ pariññāpaṭivedhena paṭivijjhati, samudayaṃ pahānapaṭivedhena, nirodhaṃ sacchikiriyapaṭivedhena, maggaṃ bhāvanāpaṭivedhena paṭivijjhati. Dukkhaṃ pariññābhisamayena...pe... maggaṃ bhāvanābhisamayena abhisameti.

Evamassa pubbabhāge dvīsu saccesu uggaḥaparipucchāsavanadhāraṇasammasanapaṭivedho hoti, dvīsu savanapaṭivedhoyeva. Aparabhāge tīsu kiccato paṭivedho hoti, nirodhe ārammaṇapaṭivedho. Paccavekkhaṇā paṇa pattasaccassa hoti. Imassa bhikkhuno pubbe pariggahato - “dukkhaṃ parijānāmi, samudayaṃ pajahāmi, nirodhaṃ sacchikaromi, maggaṃ bhāvēmi”ti ābhogasaṃannāhāraṇasakārapaccavekkhaṇā natthi, pariggahato paṭṭhāya hoti. Aparabhāge paṇa dukkhaṃ pariññātameva hoti...pe... maggaṃ bhāvitova hoti.

Tattha dve saccāni duddasattā gambhīrāni, dve gambhīrattā duddasāni. Dukkhasaccañhi uppattito pākaṭaṃ, khāṇukaṇṭakapahārādīsu “aho dukkha”nti vattabbatampi āpajjati. Samudayaṃ khāditukāmatābhūñjitukāmatādivasena uppattito pākaṭaṃ. Lakkhaṇapaṭivedhato paṇa ubhayampi gambhīraṃ. Iti tāni duddasattā gambhīrāni. Itaresaṃ dvinnāṃ dassanattāya payogo bhavaggaggahaṇatthaṃ hatthapasāraṇaṃ viya avīciḥusanatthaṃ pādapasāraṇaṃ viya satadhā bhinnassa vālassa koṭiyā koṭiṃ paṭipādanaṃ viya ca hoti. Iti tāni

gambhīrattā duddasāni. Evaṃ duddasattā gambhīresu gambhīrattā ca duddasesu catūsu saccesu uggahādivasena idaṃ “dukkhe ñāṇa”ntiādi vuttaṃ. Paṭivedhakkhaṇe pana ekameva taṃ ñāṇaṃ hoti.

Nekhammasaṅkappādīsu kāmappaccanīkaṭṭhena kāmato nissatābhāvena vā, kāmam sammasantassa uppannoti vā, kāmappadagghātaṃ kāmavūpasamaṃ karonto uppannoti vā, kāmavivittante uppannoti vā nekkhammasaṅkappo. Sesapadadvayepi eseva nayo. Sabbepi ca te nekkhammasaṅkappādayo kāmabyāpādavihiṃsāviraṃasaññānaṃ nānattā pubbabhāge nānā, maggakkhaṇe pana imesu tīsu ṭhānesu uppannassa akusalasaṅkappassa padacchedato anuppattisādhanaśasena maggaṅgaṃ pūrayamāno ekova kusalaśaṅkappo uppajjati. Ayaṃ sammāśaṅkappo nāma.

Musāvādā veramaṇīādayopi musāvādādīhi viramaṇasaññānaṃ nānattā pubbabhāge nānā, maggakkhaṇe pana imesu catūsu ṭhānesu uppannāya akusaladussīlyacetanāya padacchedato anuppattisādhanaśasena maggaṅgaṃ pūrayamānā ekāva kusalaśasamaṇī uppajjati. Ayaṃ sammāvācā nāma.

Pāṇātipātā veramaṇī ādayopi pāṇātipātādīhi viramaṇasaññānaṃ nānattā pubbabhāge nānā, maggakkhaṇe pana imesu tīsu ṭhānesu uppannāya akusaladussīlyacetanāya akiriyato padacchedato anuppattisādhanaśasena maggaṅgaṃ pūrayamānā ekāva kusalaśasamaṇī uppajjati. Ayaṃ sammākamanto nāma.

Micchāājīvanti khādanīyabhojanīyādīnaṃ atthāya pavattitaṃ kāyavacīduccaritaṃ. Pahāyāti vajjetvā. Sammāājīvenāti buddhapasatthena ājīvena. Jīvikaṃ kappetīti jīvitavuttiṃ pavatteti. Sammājīvopi kuhanādīhi viramaṇasaññānaṃ nānattā pubbabhāge nānā. Maggakkhaṇe pana imesuyeva sattasu ṭhānesu uppannāya micchājīvadussīlyacetanāya padacchedato anuppattisādhanaśasena maggaṅgaṃ pūrayamānā ekāva kusalaśasamaṇī uppajjati. Ayaṃ sammāājīvo nāma.

Anuppannānanti ekasmiṃ bhava tathārūpe vā ārammaṇe attano na uppannānaṃ, parassa pana uppajjamāne disvā - “aho vata me evarūpā pāpakā dhammā na uppajjeyyu”nti evaṃ anuppannānaṃ pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anuppādāya. Chandanti tesam akusalānaṃ anuppādakapaṭipattisādhakaṃ vīriyacchandaṃ janeti. Vāyamatīti vāyāmaṃ karoti. Vīriyaṃ ārabhatīti vīriyaṃ pavatteti. Cittaṃ paggaṇhātīti vīriyena cittaṃ paggaḥitaṃ karoti. Padahatīti “kāmaṃ taco ca nhāru ca atṭhi ca avasissatū”ti padhānaṃ pavatteti. Uppannānanti samudācāraśasena attano uppannapubbānaṃ. Idāni tādisse na uppādessāmīti tesam pahānāya chandaṃ janeti.

Anuppannānaṃ kusalananti apaṭiladdhānaṃ paṭhamajjhānādīnaṃ. Uppannānanti tesamyeva paṭiladdhānaṃ. Ṭhitiyāti punappunaṃ uppattipabandhasena ṭhitatthaṃ. Asammosāyāti avināsatthaṃ. Bhiyyobhāvāyāti uparibhāvāya. Vepullāyāti vipulabhāvāya. Pāripūriyāti bhāvanāya paripūraṇatthaṃ. Ayampi sammāvāyāmo anuppannānaṃ akusalānaṃ anuppādanādicittanānattā pubbabhāge nānā. Maggakkhaṇe pana imesuyeva catūsu ṭhānesu kiccaśadhanaśasena maggaṅgaṃ pūrayamānaṃ ekameva kusalaśasamaṇī uppajjati. Ayaṃ sammāvāyāmo nāma.

Sammāsatipi kāyādipariggāhakacittānaṃ nānattā pubbabhāge nānā, maggakkhaṇe pana imesu catūsu ṭhānesu kiccaśadhanaśasena maggaṅgaṃ pūrayamānā ekā sati uppajjati. Ayaṃ sammāśati nāma.

Jhānādīni pubbabhāgepi maggakkhaṇepi nānā, pubbabhāge samāpattivāsena nānā, maggakkhaṇe nānāmaggavasena. Ekassa hi paṭhamamaggo paṭhamajjhāniko hoti, dutiyamaggādayopi paṭhamajjhānikā vā dutiyādīsu aññatarajjhānikā vā. Ekassa paṭhamamaggo dutiyādīnaṃ aññatarajjhāniko hoti, dutiyādayopi dutiyādīnaṃ aññatarajjhānikā vā paṭhamajjhānikā vā. Evaṃ cattāropi maggā jhānavāsena sadisā vā asadisā vā ekaccasadisā vā honti.

Ayaṃ panassa viseso pādakajjhānaniyamena hoti. Pādakajjhānaniyamena hi paṭhamajjhānalābhino paṭhamajjhānā vuṭṭhāya vipassantassa uppannamaggo paṭhamajjhāniko hoti, maggaṅgabojjhaṅgāni panettha paripuṇṇāneva honti. Dutiyajjhānato vuṭṭhāya vipassantassa uppanno dutiyajjhāniko hoti, maggaṅgāni panettha satta honti. Tatiyajjhānato vuṭṭhāya vipassantassa uppanno tatiyajjhāniko, maggaṅgāni panettha satta, bojjhaṅgāni cha honti. Esa nayo catutthajjhānato paṭṭhāya yāva nevasaññānāsaññāyatanā.

Āruppe catukkapañcakajjhānaṃ uppajjati, tañca lokuttaraṃ, no lokiyaṃ vuttaṃ. Ettha kathanti? Etthāpi paṭhamajjhānādīsu yato vuṭṭhāya sotāpattimaggaṃ paṭilabhitvā arūpasamāpattiṃ bhāvetvā so āruppe uppanno, tamajjhānikāvassa tattha tayo maggā uppajjanti. Evaṃ pādakajjhānameva niyāmeti. Keci pana therā - “vipassanāya ārammaṇabhūtā khandhā niyāmeti”ti vadanti. Keci “puggalajjhāsayo niyāmeti”ti vadanti. Keci “vuṭṭhānagāminīvipassanā niyāmeti”ti vadanti. Tesāṃ vādaviniṇṇayo visuddhimagge vuṭṭhānagāminīvipassanādhikāre vuttanayeneva veditaḥ. Ayaṃ vuccati, bhikkhave, sammāsamādhīti ayaṃ pubbabhāge lokiyo, aparabhāge lokuttaro sammāsamādhīti vuccati.

9. Sūkasuttavaṇṇanā

9. Navame micchāpaṇihitanti sūkaṃ nāma uddhaggaṃ katvā ṭhapitaṃ hatthaṃ vā pādaṃ vā bhindati, tathā aṭṭhapitaṃ pana micchāpaṇihitaṃ nāma. Micchāpaṇihitāya diṭṭhiyāti micchāṭṭhapitāya kammassakatapaññāya. Avijjaṃ bhindissatīti catusaccapaṭicchādakaṃ avijjaṃ bhindissati. Vijjaṃ uppādessatīti arahattamaggavijjaṃ uppādessati. Micchāpaṇihitattā, bhikkhave, diṭṭhiyāti kammassakatapaññāya ceva maggabhāvanāya ca micchā ṭhapitattā, appavattitattāti attho. Imasmiṃ sutte kammassakataññaṃ magganissitaṃ katvā missakamaggo kathito.

10. Nandiyasuttavaṇṇanā

10. Dasame paribbājakoti channaparibbājako. Sesamettha uttānamevāti.

Avijjāvaggo paṭhamo.

2. Vihāravaggo

1. Paṭhamavihārasuttavaṇṇanā

11. Dutiyavaggassa paṭhame icchāmahāṃ, bhikkhave, aḍḍhamāsaṃ paṭisallīyitunti ahaṃ, bhikkhave, ekaṃ aḍḍhamāsaṃ paṭisallīyituṃ nilīyituṃ ekova hutvā viharituṃ icchāmīti attho. Namhi kenaci upasaṅkamitabbo aññatra ekena piṇḍapātanihārakenāti yo attanā payuttavācaṃ akatvā mamatthāya saddhesu kulesu

paṭiyattaṃ piṇḍapātaṃ nīharitvā mayhaṃ upanāmeyya, taṃ piṇḍapātanihārakaṃ
ekaṃ bhikkhuṃ ṭhapetvā namhi aññena kenaci bhikkhunā vā gahaṭṭhena vā
upasaṅkamitabboti.

Kasmā pana evamāhāti? Tasmim kira aḍḍhamāse vinetabbo satto nāhosi. Atha satthā
- “imaṃ aḍḍhamāsaṃ phalasamāpattisukheneva vītināmessāmi, iti mayhañceva
sukhavihāro bhavissati, anāgate ca pacchimā janatā ‘satthāpi gaṇaṃ vihāya ekako
vihāsi, kimaṅgaṃ pana maya’nti diṭṭhānugatiṃ āpajjissati, tadassā bhavissati
dīgharattaṃ hitāya sukhāyā’ti iminā kāraṇena evamāha. Bhikkhusaṅghopi satthu
vacanaṃ sampatiṇṇhitvā ekaṃ bhikkhuṃ adāsi. So pātova
gandhakuṭipariveṇasammajjanamukhodakadantakaṭṭhadānādīni sabbakiccāni tasmim
khaṇe katvā apagacchati.

Yena svāhanti yena so ahaṃ. Paṭhamābhisambuddhoti abhisambuddho hutvā
paṭhamameva ekūnapaññāsadivasabbhantare. Viharāmīti idaṃ atītatthe
vattamānavacanaṃ. Tassa padesena viḥāsinti tassa paṭhamābhisambuddhavihārassa
padesena. Tattha padeso nāma khandhapadeso
āyatanadhātusaccaindriyapaccayākārasatipaṭṭhānājhānanāmarūpapadeso
dhammapadesoti nānāvidho. Taṃ sabbampi sandhāya - “tassa padesena viḥāsi”nti
āha. Bhagavā hi paṭhamabodhiyaṃ ekūnapaññāsadivasabbhantare yathā nāma
pattarajjo rājā attano vibhavasāradassanattaṃ taṃ taṃ gabbhaṃ vivarāpetvā
suvaṇṇarajatamuttāmaṇiādīni ratanāni paccavekkhanto vihareyya, evameva
pañcakkhandhe nippadesaṃ katvā sammāsanto paccavekkhanto viḥāsi. Imasmim pana
aḍḍhamāse tesam khandhānaṃ padesaṃ vedanākkhandhameva paccavekkhanto
vihāsi. Tassa “ime sattā evarūpaṃ nāma sukhaṃ paṭisaṃvedenti, evarūpaṃ
dukkha”nti olokayato yāva bhavaggā pavattā sukhavedanā, yāva avīcīto pavattā
dukkhavedanā, sabbā sabbākārena upaṭṭhāsi. Atha naṃ “micchādiṭṭhipaccayāpi
vedayita”ntiadinā nayena pariggaṇhanto viḥāsi.

Tathā paṭhamabodhiyaṃ dvādasāyatanāni nippadesāneva katvā viḥāsi, imasmim
pana aḍḍhamāse tesam āyatanānaṃ padesaṃ vedanāvasena
dhammāyatanekadesaṃ, dhātūnaṃ padesaṃ vedanāvasena
dhammadhātuekadesaṃ, saccānaṃ padesaṃ vedanākkhandhavaseneva
dukkhasaccekadesaṃ, paccayānaṃ padesaṃ phassapaccayā vedanāvasena
paccayekadesaṃ jhānānaṃ padesaṃ vedanāvaseneva jhānaṅgekadesaṃ,
nāmarūpānaṃ padesaṃ vedanāvaseneva nāmekadesaṃ paccavekkhanto viḥāsi.
Paṭhamabodhiyañhi ekūnapaññāsadivasabbhantare kusalādidhamme nippadesa
katvā anantanayāni satta pakaraṇāni paccavekkhanto viḥāsi. Imasmim pana
aḍḍhamāse sabbadhammānaṃ padesaṃ vedanāttikameva paccavekkhanto viḥāsi.
Tasmim tasmim ṭhāne sā sā ca viḥārasamāpatti vedanānubhāvena jātā.

Idāni yenākārena viḥāsi, taṃ dassento micchādiṭṭhipaccayāpītiadināha. Tattha
micchādiṭṭhipaccayāpīti diṭṭhisampayuttā vedanāpi vaṭṭati. Diṭṭhiṃ upanissayaṃ
katvā uppannā kusalākusaledanāpi vaṭṭati vipākavedanāpi. Tattha
micchādiṭṭhisampayuttā akusalāva hoti, diṭṭhiṃ pana upanissāya kusalāpi uppajjanti
akusalāpi. Micchādiṭṭhikā hi diṭṭhiṃ upanissāya pakkhadivasesu yāgubhattādīni denti,
addhikādīnaṃ vaṭṭaṃ paṭṭhapenti, catumahāpathe sālaṃ karonti, pokkharaniṇca
khaṇāpenti, devakulādīsu mālāgacchaṃ ropenti, nadīviduggādīsu setuṃ attharanti,
visamaṃ samaṃ karonti, iti nesaṃ kusalavedanā uppajjati. Micchādiṭṭhiṃ pana
nissāya sammādiṭṭhike akkosanti paribhāsanti, vadhabandhanādīni karonti, paṇaṃ

vadhitvā devatānaṃ upahāraṃ upaharanti, iti nesaṃ akusalavedanā uppajjati. Vipākavedanā pana bhavantaragatānaṃyeva hoti.

Sammādiṭṭhipaccayāti etthāpi sammādiṭṭhisampayuttā vedanāpi vaṭṭati, sammādiṭṭhiṃ upanissayaṃ katvā uppannā kusalākusalavedanāpi vipākavedanāpi. Tattha sammādiṭṭhisampayuttā kusalāva hoti, sammādiṭṭhiṃ pana upanissāya buddhapūjaṃ dīpamālaṃ mahādhammassavanaṃ appatitṭhite disābhāge cetiyapatiṭṭhāpananti evamādīni puññāni karonti, iti nesaṃ kusalā vedanā uppajjati. Sammādiṭṭhiṃyeva nissāya micchādiṭṭhike akkosanti paribhāsanti, attānaṃ ukkaṃsenti, paraṃ vambhenti, iti nesaṃ akusalavedanā uppajjati. Vipākavedanā pana bhavantaragatānaṃyeva hoti. Micchāsaṅkappapaccayātiādīsupi eseva nayo. Chandapaccayātiādīsu pana chandapaccayā aṭṭhalobhasahagatacittasampayuttā vedanā veditabbā, vitakkapaccayā paṭhamajjhānavedanāva. Saññā paccayā ṭhapetvā paṭhamajjhānaṃ sesā cha saññāsamāpattivedanā.

Chando ca avūpasantotiādīsu tiṇṇaṃ avūpasame aṭṭhalobhasahagatacittasampayuttā vedanā hoti, chandamattassa vūpasame paṭhamajjhānavedanāva. Chandavitakkānaṃ vūpasame dutiyajjhānādivedanā adhippetā, tiṇṇampi vūpasame nevasaññānāsaññāyatanavedanā. Appattassa pattiyāti arahattaphalassa pattatthāya. Atthi āyāmaṇti atthi vīriyaṃ. Tasmimpi ṭhāne anuppatteti tassa vīriyārambhassa vasena tassa arahattaphalassa kāraṇe anuppatte. Tappaccayāpi vedayitanti arahattassa ṭhānapaccayā vedayitaṃ. Etena catumaggasahajāta nibbattitalokuttaravedanāva gahitā.

2. Dutiyavihārasuttavaṇṇanā

12. Dutie paṭisallānakāraṇaṃ vuttanayeneva veditabbaṃ.

Micchādiṭṭhivūpasamapaccayāti micchādiṭṭhivūpasamo nāma sammādiṭṭhi. Tasmā yaṃ sammādiṭṭhipaccayā vedayitaṃ vuttaṃ, tadeva micchādiṭṭhivūpasamapaccayā veditabbaṃ. Imasmiṃ pana sutte vipākavedanaṃ atidūreti maññamānā na gaṇhantīti vuttaṃ. Iminā nayena sabbattha attho veditabbo. Yassa yassa hi vūpasamapaccayāti vuccati, tassa tassa paṭipakkhadhammapaccayāva taṃ taṃ vedayitaṃ adhippettaṃ. Chandavūpasamapaccayātiādīsu pana chandavūpasamapaccayā tāva paṭhamajjhānavedanā veditabbā. Vitakkavūpasamapaccayā dutiyajjhānavedanā. Saññāpaccayā chasamāpattivedanā. Saññāvūpasamapaccayā nevasaññānāsaññāyatanavedanā. Chando ca vūpasantotiādīni vuttatthāneva.

3-7. Sekkhasuttādivaṇṇanā

13-17. Tatiye sekkhoti sikkhanasīlo. Kiṃ sikkhatīti? Tisso sikkhā. Sekkhāyāti tīhi phalehi catūhi ca maggehi saddhiṃ uppannāya. Sāpi hi anīṭṭhitakiccattā attano kiccaṃ sikkhatevāti sekkhā. Catutthapañcamachaṭṭhasattamāni uttānatthānevāti.

8-10. Paṭhamakukkuṭārāmasuttādivaṇṇanā

18-20. Aṭṭhame ummaṅgoti paññāummaṅgo, paññāvīmaṃsanaṃ, paññāgavesananti attho. Evañhi tvaṃ āvusoti idaṃ tassa pucchāpatiṭṭhāpanatthāya āha. Navamadasamāni uttānatthāmevāti.

Vihāravaggo dutiyo.

3. Micchattavaggavaṇṇanā

21-30. Tatiyavaggassa paṭhame micchattanti micchāsabhāvaṃ. Sammattanti sammāsabhāvaṃ. Micchāpaṭipattādhikaraṇahetūti micchāpaṭipattikaraṇahetu. Yasmā micchāpaṭipattiṃ karoti, tasmāti attho. Nārādhakoti na sampādako. Nāyaṃ dhammanti ariyamaggadhammaṃ. Micchāñāṇīti micchāviññāṇo micchāpaccavekkhaṇo. Micchāvimuttīti ayāthāvavimutti, aniyyānikavimutti. Imesu tatiyādīsu catūsu suttesu vaṭṭavivaṭṭaṃ kathitaṃ, pacchimesu panettha dvīsu puggalo pucchito dhammo vibhatto, evaṃ dhammena puggalo dassitoti. Suppavattiyoti suppavattaniyo. Yathā icchiticchitaṃ disaṃ pavattento dhāvati, evaṃ pavattetuṃ sakkā hotīti attho. Saupanisaṃ saparikkhāraṇti sappaccayaṃ saparivāraṃ. Sesāṃ sabbattha uttānatthamevāti.

Micchattavaggo tatiyo.

4. Paṭipattivaggavaṇṇanā

31-40. Catutthe micchāpaṭipattinti ayāthāvapaṭipattiṃ. Micchāpaṭipannanti ayāthāvapaṭipannaṃ. Iti ekaṃ suttaṃ dhammavasena kathitaṃ, ekaṃ puggalavasena. Apārā pāranti vaṭṭato nibbānaṃ. Pāragāminoti ettha yepi pārāṅgatā, yepi gacchanti, yepi gamissantī, sabbe pāragāminotveva veditabbā.

Tīramevānudhāvatīti vaṭṭameva anudhāvati, vaṭṭe vicarati. Kaṇhanti akusaladhammaṃ. Sukkanti kusalaḍḍhammaṃ. Okā anokanti vaṭṭato nibbānaṃ. Āgammāti ārabha sandhāya paṭicca. Pariyodapeyyāti parisuddhaṃ kareyya. Cittaklesehīti cittaṃ kilissāpentehi nīvaraṇehi. Sambodhiyaṅgesūti sattuṃ bojjaṅgesu.

Sāmaññatthanti nibbānaṃ. Tañhi sāmaññena upagantabbato sāmaññatthoti vuccati. Brahmaññanti seṭṭhabhāvaṃ. Brahmaññatthanti nibbānaṃ brahmaññena upagantabbato. Yattha yattha pana heṭṭhā ca imesu ca tīsu suttesu “rāgakkhayo”ti āgataṃ, tattha tattha arahattampi vaṭṭatiyevāti vadanti.

Paṭipattivaggo catuttho.

5. Aññatitthiyapeyyālavaggavaṇṇanā

41-48. Aññatitthiyapeyyāle addhānapariññatthanti saṃsāraddhānaṃ nibbānaṃ patvā pariññātaṃ nāma hoti. Tasmā nibbānaṃ “addhānapariññā”ti vuccati, tadatthanti attho. Anupādāparinibbānatthanti apaccayaparinibbānatthaṃ. Iti imasmiṃ peyyāle vijjāvimuttiḥphalena arahattaṃ kathitaṃ. Nāṇadassanena paccavekkhaṇā, sesehi nibbānanti.

Aññatitthiyapeyyālavaggo.

6. Sūriyapeyyālavaggavaṇṇanā

49-62. Sūriyapeyyāle aruṇuggaṃ viya kalyāṇamittattā, kalyāṇamittatāya ṭhatvā nibbattito savipassanaariyamaggo sūriyapātubhāvo viyāti evaṃ sabbattha attho veditabbo. Sīlasampadāti catupārisuddhisīlaṃ. Chandasampadāti kusalakattukamyatāchando. Attasampadāti sampannacittatā. Diṭṭhisampadāti ñāṇasampatti. Appamādasampadāti kārāpakaappamādasampatti.

Yonisomanasikārasampadāti upāyamanasikārasampatti. Puna kalyāṇamittatātiādīni sammādiṭṭhiādīnaṃ aññenapi ākārena bhāvadassanatthaṃ vuttāni. Sabbāneva cetāni suttāni pāṭiyekkaṃ puggalajjhāsayavasena vuttānīti.

Sūriyapeyyālavaggo.

7. Ekadhammapeyyālavaggādivaṇṇanā

63-138. Ekadhammapeyyālopi gaṅgāpeyyālopi pāṭiyekkaṃ puggalajjhāsayavaseneva tathā tathā vutte bujjanakānaṃ ajjhāsayavasena kathito.

8. Appamādapeyyālavaggo

1. Tathāgatasuttavaṇṇanā

139. Appamādapeyyāle evameva khoti ettha yathā sabbasattānaṃ sammāsambuddho aggo, evaṃ sabbesaṃ kusalahammānaṃ kārāpakaappamādo aggoti daṭṭhabbo. Nanu cesa lokiyova, kusalahammā pana lokuttarāpi. Ayañca kāmāvacarova, kusalahammā pana catubhūmakā. Kathamesa tesāṃ aggoti? Paṭilābhakaṭṭhena. Appamādena hi te paṭilabbhanti, tasmā so tesāṃ aggo. Tenetaṃ vuttaṃ sabbe te appamādamūlakātiādi.

2. Padasuttavaṇṇanā

140. Jaṅgalānanti pathavītalavāsīnaṃ. Pāṇānanti sapādakapāṇānaṃ. Padajātānīti padāni. Samodhānaṃ gacchantīti odhānaṃ upakkhepaṃ gacchanti. Aggamakkhāyatīti seṭṭhaṃ akkhāyati. Yadidaṃ mahantattenāti mahantabhāvena aggamakkhāyati, na guṇavasenāti attho.

3-10. Kūṭasuttādivaṇṇanā

141-148. Vassikanti sumanapupphaṃ. Imaṃ kira suttaṃ sutvā bhāṭiyamahārājā vīmaṃsitukāmatāya ekasmiṃ gabbhe catujātigandhehi paribhaṇḍaṃ kāretvā sugandhāni pupphāni āharāpetvā ekassa samuggassa majjhe sumanapupphamuṭṭhiṃ ṭhapetvā sesāni tassa samantato muṭṭhimuṭṭhiṃ katvā ṭhapetvā dvāraṃ pidhāya bahi nikkhanto. Athassa muhuttaṃ vītināmetvā dvāraṃ vivaritvā pavisantassa sabbapaṭhamāṃ sumanapupphagandho ghānaṃ pahari. So mahātalasmiṃyeva mahācetiyaḥbhimukho nipajjitvā - “vassikaṃ tesāṃ agganti kathentena sukathitaṃ sammāsambuddhenā”ti cetiyaṃ vandi. Kuṭṭarājānoti khuddakarājāno. “Khuddarājāno”tipi pāṭho. Tantāvutānanti tante āvutānaṃ, tantaṃ āropetvā vāyitānanti attho. Idañca paccatte sāmivacanaṃ. Yāni kānici tantāvutāni vatthānīti ayañhettha attho. Atha vā tantāvutānaṃ vatthānaṃ yāni kānici vatthānīti evaṃ sāvasesapāṭhanayenapettha attho daṭṭhabbo. Sesāṃ sabbattha uttānamevāti.

Appamādavaggo aṭṭhamo.

9. Balakaraṇīyavaggo

1. Balasuttavaṇṇanā

149. Balakaraṇīyavagge balakaraṇīyāti ūrubalabāhubalena kattabbā dhāvanalaṅghanatāpanavahanādayo kammantā. Sīle paṭiṭṭhāyāti catupārisuddhisīle ṭhatvā. Aṭṭhaṅgikaṃ magganti sahavipassanaṃ ariyamaggaṃ.

2. Bījasuttavaṇṇanā

150. Bijagāmbhūtagāmāti ettha pañcavidhampi bījaṃ bījagāmo nāma, tadeva paṇṇasampannaṃ nīlabhāvato paṭṭhāya bhūtagāmoti veditabbaṃ.

3. Nāgasuttavaṇṇanā

151. Balaṃ gāhentīti balaṃ gaṇhanti, gahitabalā thirasarīrā honti. Kusobbhe otarantītiādīsu ayamanupubbikathā - nāginiyo kira utusamaye patiṭṭhitagabbhā cintenti - “sace mayaṃ idha vijāyissāma, evaṃ no dārakā ūmivegañca supaṇṇassa ca pakkhanditvā āgatassa vegaṃ sahituṃ na sakkhissanti”ti tā mahāsamudde nimujjitvā sambhajjamukhadvāraṃ patvā pañca mahānadiyo pavisitvā himavantāṃ gacchanti. Tattha supaṇṇehi apakkhandanīyāsu suvaṇṇarajatamaṇiguhāsu vasamānā vijāyitvā nāgapotake gopphakādīpamāṇesu udakesu otāretvā udakatarāṇaṃ sikkhāpentī.

Atha yadā anukkamena te nāgā gaṇḍādīnaṃ nadīnaṃ orimatīrato paratīraṃ, paratīrato orimatīranti taraṇapaṭitarāṇaṃ kātuṃ sakkonti, tadā “idāni no dārakā ūmivegañca garuḷavegañca sahituṃ sakkhissanti”ti ñatvā attano ānubhāvena mahāmeghaṃ samuṭṭhāpetvā sakalahimavantāṃ ekodakaṃ viya kurumānā devaṃ vassāpetvā suvaṇṇarajatādimayā nāvā māpetvā upari suvaṇṇatārakavicittāṃ samosaritagandhapupphadāmaṃ celavitānaṃ bandhitvā surabhicandanagandhapupphādīni ādāya tāhi nāvāhi pañca mahānadiyo ogāhitvā anukkamena mahāsamuddaṃ pāpuṇanti. Tattha ca vasantā dasabyāma-satabyāma-sahassabyāma-satasahassabyāma-pamāṇataṃ āpajjantā mahantattaṃ vepullattaṃ āpajjanti nāma.

Evameva khoti ettha himavantapabbato viya catupārisuddhisīlaṃ daṭṭhabbaṃ, nāgapotakā viya yogāvacarā, kusobbhādayo viya ariyamaggo, mahāsamuddo viya nibbānaṃ. Yathā nāgapotakā himavante patiṭṭhāya kusobbhādīhi mahāsamuddaṃ patvā kāyamahantattaṃ āpajjanti, evaṃ yogino sīlaṃ nissāya sīle patiṭṭhāya ariyamaggena nibbānaṃ patvā arahattamaggeneva āgatesu chasu abhiññādammesu guṇasarīramahantattaṃ pāpuṇanti.

5. Kumbhasuttavaṇṇanā

153. Kumbhoti udakaghaṭo. No paccāvatatīti na patiāvatati, na anto pavesetīti attho.

7. Ākāsasuttavaṇṇanā

155. Puratthimāti puratthimadisato āgatavātā. Pacchimadisādīsopi eseva nayo. Cattāropi satipaṭṭhānāti yatheva hi etesaṃ puratthimādibhedānaṃ vātānaṃ sannipāto ākāse ijjhati, evaṃ idhāpi “cattāro satipaṭṭhānā”tiādīnā nayena vuttā bodhipakkhiyadhammā sahavipassanassa ariyamaggassa bhāvanāya ijjhanti, tenetaṃ vuttaṃ.

8-9. Paṭhamameghasuttādivaṇṇanā

156-157. Gimhānaṃ pacchime māseti āsāḷhamāse. Ūhatanti dvipadacatuppadānaṃ pādappahārena pathavītale utṭhahitvā uddhaṃ gataṃ vaṭṭivaṭṭi hutvā ākāse pakkhantaṃ. Rajojallanti paṃsurajojallaṃ.

10. Nāvāsuttavaṇṇanā

158. Sāmuḍḍikāya nāvāyātiādi heṭṭhā vāṇijakopame vitthāritameva.

11-12. Āgantukasuttādivaṇṇanā

159-160. Āgantukāgāranti puññatthikehi nagaramajjhe kataṃ āgantukagharaṃ, yattha rājarājamahāmattehipi sakkā hoti nivāsaṃ upagantum. Abhiññā pariññeyyāti yattheva hi tesam puratthimadisādīhi āgatānaṃ khattiyādīnaṃ vāso āgantukāgāre ijjhati, evaṃ imesaṃ abhiññāpariññeyyātiādīnaṃ dhammānaṃ abhiññāparijānanādīhi saḥavipassanassa ariyamaggassa bhāvanāya ijjhanti, tenetaṃ vuttaṃ. Nadīsuttaṃ heṭṭhā vuttanayamevāti.

Balakaraṇīyavaggo navamo.

10. Esanāvaggo

1. Esanāsuttavaṇṇanā

161. Esanāvagge kāmesanāti kāmānaṃ esanā gavesanā magganā patthanā. Bhavesanāti bhavānaṃ esanā. Brahmācariyesanāti micchādiṭṭhisāṅkhātassa brahmācariyassa esanā.

2-11. Vidhāsuttādivaṇṇanā

162-171. Vidhāti mānakoṭṭhāsā mānaṭhapanā vā. Seyyohamasmīti vidhāti ahamasmi seyyoti evaṃ mānakoṭṭhāso mānaṭhapanā vā. Nīghāti dukkhā. Vacanattho panettha yassa uppajjanti, taṃ purisaṃ nīhanantīti nīghā. Sesamettha uttānamevāti.

Esanāvaggo dasamo.

11. Oghavaggo

1-2. Oghasuttādivaṇṇanā

172-173. Oghavagge kāmoghoti pañcasu kāmaguṇesu chandarāgo. Bhavoghoti rūpārūpabhavesu chandarāgo. Diṭṭhoghoti dvāsaṭṭhi diṭṭhiyo. Avijjoghoti catūsu saccesu aññānaṃ. Kāmayogādīsopi eseṇa nayo.

3-4. Upādānasuttādivaṇṇanā

174-175. Kāmupādānanti kāmaggahaṇaṃ. Diṭṭhupādānādīsopi eseṇa nayo. Ganthāti ganthanā ghaṭanā. Kāyaganthoti nāmakāyassa gantho ganthanaghaṭanakilesa. Idam saccābhīnivesoti antaggāhikadiṭṭhivasena uppanno “idameva sacca”nti evaṃ abhīniveso.

5-10. Anusayasuttādivaṇṇanā

176-181. Kāmarāgānusayoti thāmagataṭṭhena kāmarāgova anusayo kāmarāgānusayo. Sesesopi eseṇa nayo. Orambhāgiyānīti heṭṭhakoṭṭhāsīyānī. Saṃyojanānīti bandhanānī. Uddhambhāgiyānīti uparikoṭṭhāsīyānī. Sesam sabbattha uttānatthamevāti.

Oghavaggo ekādasamo.

Maggasaṃyuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια. 5. Σχόλια για το μεγάλο βιβλίο. 1. Οι συνδεδεμένες ομιλίες για την οδό έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org